

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 .
Pe o lună . 2 .

Nrui de Duminică
pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrui de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc da-
schis costă fiecare zlr 20 fl.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Istoriograful nostru.

Era o vreme când Ardealul stătea în fruntea istoriografiei românești. Ba putem zice că istoriografia noastră științifică în Ardeal s'a zămislit și din Ardeal și-a luat sborul peste celelalte țări românești.

Inceputurile istoriografice române sânt, firește, mai vechi. Primele încercări analiste, *letopisețele* slavonești, scrise în mănăstirile Bistrița, Putna, etc., se pierd în întunecul secolilor trecuți și vor fi, probabil, tot atât de vechi ca și ființa principatelor române Moldova și Țara-Românească.

Urmează apoi epoca *cronicarilor* plini de calde simțăminte patriotice și de bătrânească înțelepciune. Scrierile fruntașilor dintre ei, Nestor și Grigorie Ureche, Miron și Nicolae Costin, Ioan Neculce și alții, sânt până astăzi monumente, încă nu destul de larg cunoscute, de bărbăție românească, de dragoste către moșia strămoșească și de durere pentru soarta vitregă a neamului. Și pe măsură ce scrutații actuali ai trecutului nostru pătrund mai adânc în cunoașterea documentelor din timpurile descrise de cronicari, se dovedește tot mai lămurit ce comoară de fapte și adevăruri istorice sânt cuprinse în scrierile acestora.

Pe deasupra cronicarilor s'a ridicat apoi învățatul Voevod al Moldovei *Dimitrie Cantemir*. Acest spirit ales între toate spiritele luminate ale timpului său, prietenul marelui Leibnitz, întemeietorul Academiei regale din Berlin, este și va fi una din cele mai mari glorii ale românismului. Scrierile lui, în ro-

mânește și mai cu seamă în latinește, rușește și alte limbi străine, au făcut pentru întâia oră cunoscut în lumea mare numele de român, precum și originea, trecutul și importanța elementului românesc în orientul Europei.

După Cantemir, însă, urmează în Principatele Române o lungă epocă de decadință, atât în viața de stat, cât și în cea culturală. Scriitorii *români* cedară locul scriitorilor *greci*, cultura românească culturii grecești, și țerile române par'că nu mai aveau altă menire în lume, decât să fie hrănitorele străinilor, cari s'au instalat în tranșele ca la ei acasă, se îmbogățeau și se cultivau, în paguba elementului autohton, lăsat cu totul în păraginire.

Dar prevedința a voit, ca tocmai în această epocă de dureroasă decadință, epoca *Fanarioșilor*, făclia românismului să se aprindă în altă parte. Urmează adică epoca glorioasă a învățaților școlii din Blaj. Crescuți în centrele culte ale Apusului, și în special în Roma, aceștia devin regeneratorii românismului, în limbă, în cultură, în conștiința națională. Opera lor țintește în general la biserica culturală a oropsitului neam românesc, dar preocuparea lor de căpetenie a fost să desgroape, din monumentele trecutului și din pergamentele prăfuite ale arhivelor din toată lumea, documentele originii noastre glorioase, de urmași ai cuceritorilor lumii, ai legionarilor Romei eterne. Pe urmă s'au strălucit să dovedească, cu mare aparat de erudițiune filologică și istorică, că toți românii de pretu-

tindenea sântem *un* popor, cu acelaș trecut. În fine, învățații școlii din Blaj s'au încercat cei dintâi să înghibeze, în legătură cu istoria statelor române, și istoria românilor din monarchia Habsburgilor.

Samuil Clain, Gherghie Șincai și Petru Maior, această triadă în veci ilustră a școlii blăjene, sânt înainte de toate istoriografii martiriului de 17 secolii al românilor din Ardeal și Țara-Ugurească? Ei au desgropat cei dintâi documentele cari dovedesc suferințele fără pereche în istorie ale strămoșilor noștri, și sbuciumările lor eroice de a-și păstra singurele bunuri ce au mai putut scăpa de lăcomia stăpânilor de alte neamuri: *limba și legea strămoșească*.

Prin scrierile lor nemuritoare, acești mari învățați ardeleni au devenit *reînviătorii conștiinței naționale a tuturor românilor*. Dela ei avem conștiința originii noastre, a unității noastre prin limbă și cultură, precum și conștiința vitalității fenomenale a neamului nostru, cari toate ne-au redat încrederea într'un viitor mai fericit. Ei au întârziat numai acest viitor, iar noi, strănepoții lor, îl redăm astăzi în mare parte înfăptuit, sau apropiindu-se de înfăptuirea desăvârșită.

Durere însă, opera învățaților blăjeni n'a avut continuatori nemijlociți.

După izgonirea fanarioșilor din principatele române, și după restabilirea domniilor pământene într'insele, centrul de gravitațiune culturală a românilor s'a restabilit iarăși, încetul cu încetul și în mod prea natural, în capitalele acestora, în București

Björnson — idealul unui luptător.

Notițe de Horia P.-Petrescu.

În bubuit surd de tunuri se apropie de țara fiordurilor, încet, maestros, ca și când s'ar întâmpla toate într'un vis plumburiu, un vapor cu stindardele lăsate îmbrăcate în zabranic de doliu. S'a stins vikingul timpurilor noastre și-l duc consăngenii, să odihnească în pământul scump al patriei atât de mult iubite. Par'că auzi chiar și un marș funebru de Orlog.

Vaporul și-a luat rămas bun dela coastele primitoare și roditoare ale Franței și, trecând în Marea Nordului, înaintează spre țărniștii sterpi odinioară, în cari a aruncat sămânță roditoare marele norvegian, dând îndemnuri spre bine.

El poate dormi liniștit. El știe, că și-a împlinit misiunea pe pământ: o misiune mare, nobilă, sfântă... Au nu vedeți cât de mult a fost iubit de consăngenii săi? Pe unde duc trupul lui rece își descoperă toți capetele cu evlavie, m'c și mare, tînăr și bătrân, femei și bărbai și fiecare simțește cum îl trece prin vine fiurul fermecat: «A fost al nostru, și eu am să îl mulțumesc ceva, și eu am avut o legătură sufletescă cu el; doarmă în pace».

Ce minunată viață de erou și ce misiune dumnezelască: să știi, că un neam întreg, mai mult, omenirea, îți datorează recunoștință, fiindcă ai perseverat în luptă, fiindcă ai învins luptând pentru bine și adevăr! Alții pot să-și dorească altceva, tu, care vezi și simțești, că neamul tău are lipsă de îndemnuri curate, să îi Instruiți lăra și să auzi trecând pe lângă școală tînerile odrasle ale neamului tău, cum îți cântă:

»Da ne iubim patria aeeasta! imnul cântat de tine, cuvintele cari ți-au fost smulse din inimă; să te uii țintă în ochii tinerimei universitare, să te cutremuri regăsindu-ți gândurile ogîndite acolo; să-ți îndrepi pașii spre casele, unde să perindă căsnicii cinstite și să vezi, că nutremăntul lor sufletesc e opera ta; să simțești că teatrul național zace pe umerii tăi; că dușmanii vieții tale își închină steagul în fața ta, recunoscându-ți meritele și intențiunile curate; că însuși regele, în hlamidă pompoasă, își descoperă capul și îți întinde mâna prietnească — asta este viața trăită. Și așa a trăit Björnstjerne Björnson. Copiii îi cântă cântecele patriotice în școală, și se bucură de minunatele lui povești, ca »veselul și tîngăritul Eyvind, în tinerețe; tinerimea universitară l-a ridicat pe umerii ei și l-a dus în triumf, căci a fost un focar al avânturilor tinerești eroul acesta național; tinerele fete și femei și au luat drept țintă a vieții lor pe Walburg Fielde din »Falimentul«, prețuind munca inimilor înroșite — toți, toți au găsit câte ceva smuls din inimile lor.

Björnstjerne Björnson a avut marea fericire să fie în concordanță cu spiritul aspirațiilor neamului său, să se simțească una și să aibă darul dela Dumnezeu de a putea înfrunta orice lovitură cu umerii săi lași, croiți din stîncile fiordurilor. Mulți cad la miloc de cărare, fiindcă respirația le este mai înceată, fiindcă sgomotul luptei și vederea idealelor sfășiate le sdruncină constituția trupească. Björnson a fost idealul unui luptător: vehement, curat la suflet, cu perseveranță și cu un trup ce poate da față tuturor furtunilor.

Iată cum ni l descrie *Strindberg* în amintirile sale:

»Intr'o seară din toamna trecută, întorcându-mă în locuința mea din Paris, am descoperit un urlaș în fotoliul meu. El mă salută și-și spuse numele: era Björnstjerne Björnson. Judecați mi emoția: mă aflam în fața poetului, a cărui nume e, de 30 de ani, cuvântul — lozincă a întregii tinerimi scandinave, a cărui scrieri sânt citite pe capete, cum e citit în Franța Victor Hugo. Pentru mine era, ca și când aș fi dat de o apariție; credeam că văd pe unul din acei șampioni preistorici, tăiați în stîncă, mult mai mari, decât în natură. Capul îi era de platră, părul ridicat, ca coama dela o cască, sprâncenele groase, fața din bucăți mari de carne, trăind cu toate astea, ca argila jilavă a unui sculptor, la care se văd încă dungiile schiței, umerii, în stare să poarte un tun, toracele și trunchiul în același proporție, brațele făcute par'că anume ca să țină atîca deasupra portalului unui templu sau, ca să fiu mai »modern«, o cameră a comunelor: într'un cuvânt, un Atlante în haine orășenești și cu ochelari de aur».

Ca Thorbjörn din nuvela sa »Synnöve Solbakken«, *) sufletul lui B. căuta lupta. În mijlocul luptei se simțea mal bine. Părea un luptător din vechile epopei germanice, care înclagă rîndurile reslețite și împantă pe prăjina steagului său inima sa cuprinsă de flacăra, smulsă din piept, (ca »Inima lui Dancu« a lui Gorki), ca să lumineze în întunecul răspândit de dușmani.

*) Cititorii o găsesc tradusă în »Luceafărul«, anul 1908.

și Iași. Astăzi centrul cultural al tuturor românilor este în București, capitala regatului liber al României, sau mai precis *Academia Română*, supremul for al culturii noastre naționale.

De altă parte, românii din monarhia Habsburgică, luptând din greu pentru apărarea existenței lor etnice, și fiind stânjeniți în lucrarea lor culturală prin persecuțiile politice ce au îndurat și îndură încă, n'au avut nici răgaz, nici liniștea sufletească, pentru a continua și desvolta opera istorică a marilor scriitori de cari vorbim mai sus. Prea puțini dintre ei s'au mai putut ocupa *ex professo* cu studii istorice, și chiar și aceștia au avut, pe lângă cele istorice, în prima linie preocupăți de natură politică, și în general de luptă contra pericolelor ce amenințau existența neamului, cu un cuvânt preocupăți de actualitate.

Astfel Al. Papiu-Iliarianu, deși și-a câștigat mari merite prin cercetările și scrierile sale istorice, depuse în publicațiunile sale: *Tezaur de monumente istorice*, *Istoria Românilor din Dacia superioară*, și altele, a fost totuși înainte de toate un luptător aprig pentru drepturile naționale și politice ale poporului român, și numai într'a doua linie un istoriograf în înțelesul științific al cuvântului. În consecință, lucrarea sa principală mai sus pomenită »Istoria a Românilor«, este în cea mai mare parte o înregistrare a evenimentelor și luptelor *contemporane*, la cari și autorul a luat parte activă și glorioasă.

Tot asemenea și binemeritul G. Bariț, care de asemenea s'a ocupat, în laborioasa-i viață, și cu cercetări istorice, a fost, după temperamentul și predispozițiile sale, mai mult un om politic decât un istoriograf de vocațiune. Importanța sa scriere: *Părți alese din Istoria Transilvaniei* este, în mica noastră literatură istorică, un repertoriu prețios de date din trecutul patriei și al poporului nostru. Cu toate acestea, partea ei pur istorică constituie, așa zicând, numai introducerea, numai stafagiul cu care

Bariț a drapat partea principală a scrierii: istoricul evenimentelor contemporane la cari și el a luat parte, cu unul din cei mai autorizați reprezentanți ai românilor ardeleni.

Nu vom nicidecum să micșorăm meritele acestor iluștri bărbați, merite cari au fost mari și recunoscute de toată româniimea. Dovadă că Academia Română i-a ales pe amândoi membri, ca reprezentanți ai românilor din monarhie în activitatea ei pe terenul istoriei naționale. Cu toate acestea rămâne adevărat, că opera lor istorică nu s'a ridicat până la înălțimea operei marilor înaintași Clain, Șincai și Maior, și numai în parte o putem privi ca o continuare și completare a acesteia.

Un istoriograf însă, în toată puterea cuvântului, a fost neuitatul *Augustin Bunea*, a cărui pierdere prea timpurie am plâns-o cu toții cu lacrimi ce nu s'au uscat încă. Scrierile lui numeroase, din domeniul istoriei noastre naționale și bisericești constituie nu numai o vrednică continuare a operei istoriografice din epoca lui Clain, Șincai și Maior, ci și un însemnat pas înainte în istoriografia românească. Iubirea sa de adevăr, spiritul său critic, temeinica sa pregătire pentru asemenea studii, zelul său neobosit, extraordinara sa putere de muncă și priceperea sa adâncă de a-și aduna cele mai autentice date, totdeauna din izvoare de mână întâia, îl predestinase de a fi istoriografu nostru cel mai autorizat, dacă destinul i-ar fi dat mai multe zile de trăit. Bunea ne-ar fi dăruit cu siguranță istoria completă a românilor din Austro-Ungaria, concepută și scrisă după toate cerințele științei moderne.

Cu drept cuvânt dar Academia Română îl alesese, în anul trecut, ca reprezentant al românilor ardeleni în Secțiunea sa istorică. Nici când o alegere n'a fost mai nemerită ca aceasta și mai aprobată de toți românii zeloși de progresul culturii noastre naționale.

Moartea neașteptată a lui Bunea este o pierdere ireparabilă, atât pentru Academia

Română, pentru care cu siguranță ar fi devenit o ilustrație, cât și mai ales pentru românii din Regatul Ungariei, cărora le-a fost o podoabă și o nădejde a vieții naționale și culturale. Și mai dureroasă este însă pierderea aceasta pentru istoria noastră națională.

Bunea a lucrat mult și a produs mult, dar era încă departe de a ne fi dat tot ce marele său suflet și vastele sale cunoștințe ar fi putut să producă, dacă condeiful nu i-ar fi căzut atât de năprasnic din mână. La moartea lui s'au aflat mulțime de manuscrise, unele terminate, altele numai începute, din cari se vede că el își croise munca vieții după planuri mari, și că operele lui principale din istoria românească aveau să fie scrise de acum înainte.

În golul enorm rămas după acest mare bărbat, este legitimă întrebarea ce vibrează pe buzele tuturor; Cine va înlocui, măcar în parte, pe Augustin Bunea? Cine va continua opera sa, atât de fără veste întreruptă?

În fața acestei întrebări, toate privirile se îndreaptă asupra unui om care, dintre puținii chemați ni se pare astăzi singurul ales, ca să primească frumoasa, dar foarte greaua misiune de a continua opera istorică a lui Bunea, de a deveni adevăratul istoriograf român de după stăpânirea Coroanei Stului Ștefan.

Acest promițător bărbat este, după convingerea generală a celor ce-l cunosc mai de aproape, domnul Dr. Ioan Lupaș, fost profesor la seminariul Andreian din Sibiu, astăzi administrator protopopesco al Seliștii.

Deși tânăr încă, domnul Lupaș și-a făcut de mult un nume bun în viața noastră culturală-literară. Dsa este o inteligență superioară, cu o temeinică cultură generală, și prin activitatea sa de până acum, a manifestat o mare dragoste și o considerabilă putere de muncă intelectuală. Pe urmă dl Lupaș este un excelent scriitor, și ca fond,

«Câteva observații, cu prilejul morții acestui »Atlante«. Din opera lui se desprinde o seriozitate și o iubire de adevăr, care îți însuflă respect.

Cât de departe stă B. în piesele lui teatrale spre pildă de lascivitățile teatrului modern! Nu găsești nici nota dulceagă, nici cochetarile cu vorbe de spirit cu ori ce preț, nici situațiile riscate — ci sănătatea nordică, plină de vigoare.

Gândiți vă la »Falimentul« lui sau la drama »Peste puterile noastre.«*)

Anii trecuți am dus la teatru un prieten, care dorea să și petreacă. Volam să văd cu ori ce preț drama »Rosmersholm« de Ibsen, jucată de berlinezii Emanuel Reicher și Irena Triesch și — cum nu știa prietenul la ce îl duc, s'a învoit să dea banii pentru un loc de stal. Ce decepție pentru el când n'a auzit, nici muzică veselă à la Lehar, Văduvioara veselă, nici chiar muzică în actele și nici n'a văzut veciniciile quiproquo-uri din farsele și comedii obișnuite.

Cam același impresie îți fac și piesele lui B. O singură — mare deosebire — că, până când Ibsen e solitar, el însuși un arhitect Solnesen, care are aspirații înalte, dar cade și e cuprins de misantropie — până atunci B. e optimist, el vede răul, îl arată, îl atacă și-ți înzecește puterile, ca să te poți lupta împotriva dușmanului comun. Astfel s'a putut cimenta părerea justă a unui norvegian, care spunea: »Admirăm pe Ibsen, pe Björnson însă îl iubim!«

*) »Falimentul« jucat în București. Tipărit în broșură, la Minerva »Bibl. Teatrului național«, Nr. 3, 45 fileri.

Studiu despre »Peste puterile noastre« de prof. I. Borcia în »Luceaf.« (1908).

Spre ilustrarea *cludațeniei* simțimentelor evocate servească câteva observații luate din scriitorul german *Ernst de Wildenbruch* (în revista »März« 1907, I. 23).

»... Într-o zi de iarnă am citit pe placatele teatrului »Un faliment«, dramă în 4 acte de B. B.«, istorisește Wildenbruch.

»Numele aceasta nu-l mai auzisem; suna atât de ciudat, atât de străin. Trebuia să văd piesa și am și văzut-o.

»Seara, după reprezentație mă aflam cu cei doi vechi prieteni ai mei, cu cari mă întâlneam aproape în fiecare seară, cu ceasornicarul Adolf Balzer, un om ciudat, care nu se putea ajuta pe sine însuși și în care, totuși, era îngropat, adânc, un suflet de artist, și cu Dr. Stange, care voise să se facă un învățat, dar a ajuns, în urma unei boale epileptice, un pseudo învățat și șef de birou la judecătoria militară — amândoi morți de mult. Stam deci cu ei la masă, după ce am văzut »Falimentul« — căci și ei cercetau teatrul aproape în fiecare seară — și îmi aduc aminte cât de liniștiți și de tăcuți eram toți trei. Pentru ce? — Fiindcă ne stăpânea simțământul ce-l au niște oameni, cari se întorc dela ceva trăit, ceva neobișnuit, nou și mare. Apoi, după o tăcere lungă, zice ceasornicarul Adolf Balzer:

»Björnsterne Björnson — de ce neam e asta? — La aceasta răspunse învățatul Dr. Stange care se simțea îndatorat totdeauna să biciulască fără de milă neștiința: »Adolf« — și o spunea într'un ton de impulsare — »n'al cetit, că piesa e tradusă din l. norvegiană și că autorul e norvegian?« După ce a înghițit învînulirea aceasta, își plecă prietenul meu, ceasornicarul, capul său

mare și zise, după o tăcere mai lungă: »cludați oameni mai trebuie să fie norvegienii ăia.

»M'am întors noaptea acasă. Casa mea era lângă riul Oder: lipită de întărituri. Nemillocit supt fereastra mea curgea riul și puvoiu ducea bucăți mari de ghiață. Un tablou posomorât, înfricoșat. Privind eu așa la tabloul ăsta grandios — cum s'a întâmplat? — mi au venit toate pe dinaintea ochilor, toate, ca și când ar fi fost vii, tot ce am văzut, ce am auzit, ce am trăit seara în teatru, drama puternică, lumea cea nouă deschisă ochilor. Atât de plastic, ca și când ar fi existat o înrudire sufletească între larva înăbușită a bulgărilor de gheață, cari se isbeau și alergau, în cursul riului, spre marea nemărginită și între cursul sufletesc al presei, în cari se freca seră oamenii deolaltă, precum se freca colo, afară, ghiața, făcând șgomot și peste care se întindea, la urma urmelor totuși, un tărâm liniștit, sfânt, în care se potoleau patimile și și întindeau mâna de împăcare cei ce s'au războit: marele imperiu al dreptății nemărginite. Cum a și zis ceasornicarul Balzer? Cludați oameni mai trebuie să fie norvegienii ăștia!«

În el stetea ascuns un artist, care știa să vorbească puțin, nu-l vorbă, dar care simțea adânc; de aceea a nimerit el culul în cap. Cludați oameni, și poate cel mai ciudat dintre ei B. B. omul ăsta, poetul ăsta, care a trecut pe dinaintea mea cu drama sa și — trecând — a pus în întineric, răcnind cu glasul lui detunător, toate șopotele de salon și toate glumele mălăiețe, cari erau pentru literatura nemțească de pe atunci conversația dramatică germană, toate conflictele răspândite dintr'un joc de cărți, privite de noi

lăcând parte dintre cei mai bun scriitori ai generației noastre tinere.

În sfârșit d sa are o foarte ser'oașă pregătire pentru studii istorice, precum dovedesc scrierile sale de până acum, dintre cari amintim :

Șovinismul confesional în istoriografia românească-ardeleană (1903), o broșură de mare importanță, în care cu multă dreptate se arată, că preocupările confesionale întunecă adevărul istoric, și că omul de știință, scrutând trecutul nostru, trebuie să se ridice deasupra lor.

Un capitol din istoria ziaristicii românești-ardelene. Gheorghe Bariț (1906), o foarte bine studiată monografie despre începuturile publicisticii noastre și despre activitatea merituosului nostru conducător în viața național culturală, care a fost G. Bariț.

Történeti párhuzamok (parabolele istorice—1907), o bine documentată scriere de polemică cu cunoscutul d. Benedek Jancsó, în care, cu argumente solide, luate din cele mai serioase izvoare ale Istoriei Ungariei, se combat cu deplin succes neadevărurile tendențioase și calomnioase ale autorului ungar, privitoare la trecutul neamului nostru.

Iar scrierea cea mai importantă publicată până acum de dl Lupaș, este excelenta monografie istorică despre *Mitropolitul Andreiu Șaguna* (1909). Într'nsa opera grandioasă a acestui providențial bărbat, regeneratorul și întemeietorul bisericii noastre ortodoxe, al politicii noastre naționale și al culturii românești din această patrie, este desfășurată, dela început până la sfârșit, după un studiu aprofundat al izvoarelor, într'o expunere limpede și logică, în care venerațiunea legitimă pentru marele arhiepiscop, și tot asemenea prilejul jubilar pentru care cartea a fost scrisă, n'au alterat iubirea de adevăr și activitatea istoriografului.

Metoda științifică, absolut corectă, după care și-a conceput și scris această lucrare,

ne-o mărturisește autorul însuș, zicând următoarele: »Vom stărui pretutindeni a culege informațiile... din izvoare directe, a ne orienta după logica faptelor și psihologia împrejurărilor, mai mult decât după opiniile, bune sau rele, ale contemporanilor...« (Prefață, pag. 8.).

Și în adevăr, după acest metod dl Lupaș a izbutit să ne evoce, în chipul cel mai reușit, cum numai un adevărat istoriograf putea să o facă, memorabila epocă a lui Șaguna, cu luptele și sbuciumările, cu înfringerile, dar și cu strălucirile ei succese, cari toate sânt dominate de marea personalitate a lui Șaguna, de covârșitoarea lui autoritate, de încrederea ce a știut să-și câștige în cercurile conducătoare ale monarhiei, și de nesfârșita lui iubire pentru biserica și neamul al căror Apostol a fost.

Afară de aceste scrieri, d. Lupaș a mai publicat și alte monografii, precum și numeroși articoli de conținut istoric, școlar sau politic, prin diferite ziare și reviste. În toate scrierile sale, tinărul autor ne apare ca un perfect cunoscător și pricepător al situației și al misiunii noastre în această patrie, și cu deosebire al izvoarelor istorice, în special ale istoriei Ungariei și ale Istoriei noastre bisericești, care în multe privințe este identică cu istoria noastră națională.

Dar la vârsta sa, ceea ce a produs până acuma d. Dr. Lupaș, nu poate constitui o măsură justă pentru a-i cântări talentul și meritele. Ceea ce a publicat până astăzi este numai un indiciu pentru ceea ce suntem îndreptățiți a aștepta dela d-sa de acum înainte. Talentul, pregătirea și râvna îi sânt incontestabile, iar opinia definitivă asupra personalității sale o va pronunța posteritatea, după ceea ce ne va da în viitor.

Sântem însă siguri că o viață atât de frumos începută nu se va desminți prin activitatea sa ulterioară, ci din contra, întrind acum în vârsta mai potolită, mai limpezită a bărbăției mature, se va așterne cu toată seriozitatea la muncă, și ne va da fără smin-

teală opera istorică pe care neamul românesc o așteaptă dela talentul d-sale.

În acest înțeles vedem noi în d. Dr. I. Lupaș pe viitorul istoriograf al românilor din regatul Ungariei și pe continuatorul operei monumentale a mult regretatului Augustin Bunea. Nu ceea ce a scris până acuma, dar ceea ce, după începuturile sale literare-științifice, promite că va scrie în viitor, îi designează locul în literatura noastră istorică. Și sântem siguri că și va ținea cu sfințenie această promisiune.

Ca succesor al lui Bunea în viața noastră culturală, îl mai ridică și caracterul său absolut cinstit de român distins, însuflețit de nobile și neșovăitoare simțeminte naționale. În această privință și-a făcut cu prisos proba prin activitatea sa de până acum, ca profesor, literat, preot și părtăș la toate manifestările vieții noastre naționale.

Cu un cuvânt, și ca istoric, și ca scriitor, și ca naționalist, d. Dr. Ioan Lupaș este astăzi singurul pe care îl credem îndreptățit a lua moștenirea mare — a lui Augustin Bunea și a-i continua grandioasa operă.

Acești doi distinși bărbați ai noștri, deși de confesiuni diferite, sânt în multe privințe înrudiți. Li înrudește iubirea de adevăr, iubirea de știință, iubirea de neam.

Au putut să existe divergențe de păreri între Bunea și Lupaș, dar cu toate acestea ei sufletește sânt frați, cari s'au respectat și s'au iubit, pentru că s'au înțeles. Aceasta o spune d. Lupaș singur, în prea frumoasa cuvântare de la înmormântarea lui Bunea, cuvântare ce nu este numai un bine simțit și bine meritat panegiric al răposatului, ci în acelaș timp și o convingătoare profesiune a propriei sale credințe naționale și științifice.

»...Dar mai jelesc — zice d sa — la mormântul lui acei tineri, cari și-au petrecut anii de studii, citind în chiliuțele lor studențești, la lumina opaițului, pagină de pagină și cuvânt de cuvânt, toate scrierile lui

drept acțiune pentru o dramă alevărată, germană — și așa, în urma dramei sale, care avea un tempo atât de simplu și era scoasă din viața omenească elementară.«

Simțământul acesta al cădăteniei îl al de multe ori la B. Trebuie să te lupți ca să poți prelucra materialul, trebuie să sacrifici multe din predispozițiile tale și să recunoști altele, cari nu știi că există în măsură atât de mare în tine, ca cu atât mai bine să-ți prindă paginile astea grandioase ale romanelor, ale poveștilor, ale dramelor și poeziilor lui B.

Îți prinde bine mai cu seamă seriozitatea lui. O etică sănătoasă e ca un ferment minunat în operele sale. Numai în urma eticii acesteia se poate explica pășirea lui B. pe terenul agitatoric pentru înaintarea neamului său și în folosul idealilor umanitare.

B. s'a convins că misiunea unui scriitor din timpurile noastre nu este numai aceea, nu este exclusiv aceea, de a fi un preot al frumosului pe câmpul literaturii, ci că a e o misiune mai mare pe pământ: de a fi focarul idealilor liberale, înaintate.

E în amintirea tuturor această frumoasă notă a caracterului lui B. și ne aducem cu toții aminte de accentele calde, cari le-a găsit pentru noi, românii din Ardeal, când a fost vorba să ne apere împotriva nedreptății guvernărilor noștri. Serviciul acesta nu îl vom uita nici când.

Într'o pornire spontană, au încercat câțiva tineri români, acum doi ani, să dea expresie în scris simțemintelor lui Björnson. Apăreau tocmai

articolele sale în »März« din München, în »Courrier Européen« din Paris și în alte ziare mari europene — articole, cari pledau în favorul cauzei noastre. Bătănuț mag al nordului cetise și el și fusese informat despre persecuțiile îndurate și scria serla de articole cu o putere juvenilă, apărând popoarele nemaghiare din Ungaria.

Și tinerii i au adresat o scrisoare de omagiu în românește, traducând textul și în limba germană. Intre altele îi mulțumeau pentru ținuta de »apostol« al unei cauze drepte și-i scriau:

»Știm, maestre, că timpul tău este măsurat, știm prețui momentele pe cari le pierde *arta*, dar fi sigur, că timpul acesta nu este pierdut, căci îndeplinești o misiune mare, cea mai mare, pe care a putut-o îndeplini un poet vre-odată: ne stai într'ajutor ca luptător pentru drepturile omenești. Mâna ta va odihni odată — ce ai scris însă va trăi și mai departe — ochii tăi se vor închide odată osteniți — ochiul tău sufletește însă ne va privi și ne va conduce, ca să luptăm și să secerăm victorie — căci purtăm ca steag numele tău și vorba ta scrisă.«

Și s'au subscris tinerii români și au trimis rândurile lor la Roma, fiind fericiți că pot aduce acest primos modest gloriei lui B. Peste câteva zile a primit unul din ei o scrisoare. Björnstjerne Björnson răspundea în persoană, în fraze lapidare, dar cu atât mai caracteristice.

»Tinerii mei prietini!« spunea scrisoarea. »Cât timp voi putea, vreau să vă dau mână de ajutor în lupta pentru libertatea și independența românilor...«

După ce-și exprima părerea de rău că se află atât de departe de noi, exclamă: »das lebendige

Auge und Wort wäre was Anders!« (Ochiul viu și vorba rostită ar fi altceva)»

Că n'a putut să vină în mijlocul nostru, cum a venit în mijlocul tinerimei olandeze și norvegiene, să-i prindem o privire din ochii lui și să răspândim focul din ea, în toate piepturile noastre tinere!... Mâna lui odihnește acum, ochii lui s'au închis, dar nu simțiți cum ne îndeamnă și acum să perseverăm pe cărarea apucată?..

Aici câteva note binevenite din *viața lui familiară*.

Sânt traduse din jurnalul »Leipziger N. Nachrichten« (27/1 1908)

»De prin anii 70 stăpânește B. B. moșla Aulestad din Oudbrandsdal, pe care o administrează cu un deosebit interes și care a ajuns vestită în urma personalității posesorului ei. Din lucrarea redactorului norvegian Ioan Filseth bogat ilustrată, în care ce descrie viața din Aulestad, reiese și mai bine importanța petecului ăstula de pământ. Björnson se îndepărtează fără plăcere de moșie, de p'ecă, vrea să aibă liniște pentru scris, ceea ce acasă la el nu prea e ușor. La Aulestad se revarsă necontentit vizitatori, încât poetul se plângea nu de mult, că de 14 zile sânt toți caii lui pe drumuri, ca să aducă și să ducă la gară prietini și că n'a putut să iasă cu trăsura o singură dată. Filseth zice, că e o raritate, ca să nu fie casa lui B. plină de oaspeți. Câte odată e Aulestad-ul o adevărată corabie a lui Noe, ca la turnul Babilonului. Sânt adunați fe-

*) Dna J. interzice deocamdată publicarea în întregime a scrisorilor bărbatului ei. Ne conformăm și noi.

Bunea, admirându-i cunoștințele vaste și mintea disciplinată, culegând îndemnuri prețioase din cărțile lui, recunoscându-i talentul și apreciindu-i munca, chiar și atunci când n'au putut să-i aprobe întru toate rezultatele și tendințele.

»Aceste scrieri istorice și politice vor eterniza numele lui Augustin Bunea.

»Dar el nu se va putea liniști în taina și odihna acestui mormânt mare, decât atunci când pilda vieții lui va fi urmată, când tradițiile culturale, al căror cultivator și cel mai de frunte stegar a fost dânsul, vor fi continuate cu stăruință și însuflețire, când toți românii, bătrâni și tineri, se vor pătrunde de însemnătatea marilor învățăminte istorice de a fi între orice împrejurări:

»Statornici în cinstea de lege și neam, în focul credinței statornici«.

Cu așa frumoase și românești principii, d. Dr. Ioan Lupăș poate fi sigur, că activitatea sa științifică și națională va avea totdeauna parte de simpatiile, de sprijinul și de recunoștința fiilor aleși ai neamului românesc.

Consiliu de miniștri comun. Contele *Aehrenthal*, ministru de externe, baronul *Burián* ministrul de finanțe comun și baronul *Schönaich*, ministrul de război, vor veni în 16 Maiu pentru două zile la Budapesta, unde va avea loc un consiliu de miniștri comun. Din partea guvernului Austriei va lua parte la desbateri ministrul de finanțe, baronul *Bienerth*, iar din partea guvernului ungar, ministrul de finanțe, *Lukács*. Se va debate proiectul bugetar al cheltuielilor comune. Consiliul se va ocupa și cu amănuntele itinerarului Majestății Sale în Bosnia.

Fond cultural în Caransebeș. Sinodul diecezan al Caransebeșului a hotărât în ședința sa de Miercuri întemeierea unui fond eparhial special pentru trebuințele culturale ale eparhiei.

P. S. Sa episcopul Cristea a pus teme-

lia fondului, oferind 5000 cor. Deputatul sinodal I. Roșu din Biserica albă a dat 5000 cor. și tot 5000 de cor. a dat și Dr. Nicolae Ionescu avocat în Caransebeș.

*

Presa din Bosnia despre vizita monarhului. Ziarului *Vecerni Seraljevschi List* scoate în relief însemnătatea istorică a vizitei monarhului. Vizita câștigă o importanță epocală fiindcă coincide cu inaugurarea erei constituționale în Bosnia și Herțegovina. *Muzelmanska Sloga*, organul musulmanilor, întâmpină cu osanale pe monarhul, care a vădit o iubire sinceră pentru supușii săi musulmani. »*Bosna Post*« scrie: Imprejurarea că Majestatea Sa va fi însoțit în călătoria sa de miniștri comuni și de cei doi primi miniștri dă vizitei un caracter patriotic deosebit. Conducătorii monarhiei vor avea ocazie să se convingă că popoarele din Bosnia sânt vrednice de binefacerile constituției și că sămânța constituțională a căzut pe pământ roditor în Bosnia. Majestatea Sa se va convinge că supușii săi bosniaci au realizat însemnate progrese culturale pe toate terenele. Populația Bosniei e înzestrată cu toate calitățile necesare pentru o activitate productivă: ea are spirit organizator, forță creatoare și un prea dezvoltat și conștient simț de datorie.

Consiliul comunal din Sarajevo o votat în scopul serbărilor ocazionale de vizită monarhului 100.000 de coroane cheltuieli.

*

Audiența lui Lukács. Din Budapesta te telegrafiază că azi la ora 1 d. a., ministrul de finanțe Lukács a fost primit în audiență de către Naj. Sa. Deși în mod oficial se afirmă că la audiență n'a fost vorba de politică, cercurile bine informate susțin că Lukács a raportat Maj. Sale despre chestia reformei electorale, luând poziție împotriva uneltirilor contelui Tisza.

*

Reforma electorală în Croația. Ieri s'a început și în saborul din Agram discuția asupra proiectului reformei electorale. Cel dintâi orator a fost însuși banul *Tomasici*, care a arătat principiile ce au prezidat la alcătuirea reformei. Sco-

pul proiectul e să facă cu puțință ca straturile cât mai largi ale populației să fie înzestrate cu drepturi politice. Guvernul, în principiu, n'a modificat normele electorale. Cel cari vor câștiga mai mult sânt țărani, după cum e și firesc de altfel. Caracterul țării îl dau doar țărani. Temelele că o sporire în grad mare și repentină a numărului alegătorilor va constitui o primejdie pentru dezvoltarea pașnică a referințelor țării, sânt nemotivate. Guvernul avea de gând să prezinte un proiect și despre reorganizarea sistemului virilist, fiind sistemul acesta învechit de mult. A fost nevoit însă să renunțe la planul său, din mai multe motive de tehnică. Dreptul electoral pasiv va fi redus în multe privinți. Funcționarli activi în viitor nu vor fi alegibili. Autonomia teritorului fiuman se menține intactă. Orașul Fiume își va trimite reprezentanții în acelaș mod ca în trecut. Incheie declarând că reforma electorală e fructul muncii majorității parlamentare.

Referențul proiectului, deputatul *Luchinici*, spune că reforma realizează un mare progres, deși între împrejurările de azi ea nu poate să aducă încă votul universal. Profesorul universitar *Polici* referențul din partea guvernului, schițează avantajele reformei în comparație cu defectuositatea legii de până acuma. N'am da o dovadă de maturitate politică, dacă am respinge proiectul pe motivul că el nu realizează încă votul universal. În fond reforma e așezată pe baza universalității. Numărul alegătorilor se urcă peste 220.000, sau cu alte cuvinte la 8 procente și jumătate.

Vorbesc contra proiectului deputatul starcevician *Pavelici*, președintele partidului franchist *Frank* și alții. Au avut loc scene tumultuoase între guvernamentali și starceviciani. Discuția se continuă astăzi.

Din camera croată. Din Agram se telegrafiază că deputatul *Novak*, membru al fracțiunii de susț. șefia lui *Frank*, a adresat banului o interpelare amenințătoare, somându-l să răspundă dacă a luat măsurile necesare ca să poată însoți pe Maj. Sa în călătoria lui la Bosnia, — ca reprezentant al regatului Croației.

Banul n'a răspuns încă la interpelare,

mei și bărbați de prin ținuturile cele mai depărtate, tipuri originale, oameni cu renume, învățați, scriitori și artiști de prin toate țările Europei. Unii flecăresc multe, alții nu vorbesc nimic. Cel din urmă cad stăpânului mai puțin spre greutate. De altfel conduce, de obicei, Björnson însuși conversația.

Între astfel de împrejurări e o enigmă, cum mai poate ajunge poetul la scris.

Chiar și când e Aulestadul plin de oaspeți — tot se îngrijește Björnson, ca să aibă înaintea de prânz pentru el. După cafeaua care se ia la 8 și jumătate, se retrage poetul și nu l vezi decât foarte rar înainte de ora prânzului. Dacă sosesc sau dacă pleacă oaspeții, el li salută prietinos și politicos, se retrage însă îndată după formalitatea aceasta în odaia sa de lucru. Björnson e un esecelent cunoscător de limbi și abea trece zi, în care să nu scrie epistole în mai multe limbi. Ne vâsta sa, Carolina, li dă mână de ajutor, ca secretar. În viața zilnică are Björnson un deosebit talent de a te invita să te simțești ca acasă în casa sa. Ai crede că personalitatea lui atât de pronunțată eserească o presiune asupra celor din jur. E tocmai contrarul, și e ușor de tot să te miști pe lângă el. Björnson ține însă foarte mult la ordine, în orice privință, mai cu seamă în privința banilor. A avut din tinerețe deja frică de datorii și e caracteristic, că venite avute pe urma ediției prime a lui »Synnöve Solbakken« le-a întrebuințat în partea cea mai mare, pentru plătitrea unei datorii. Björnson nu are prea mare cinste de oamenii, cari sânt neglijenți în privința banilor. Dar și în alle privințe ține cu rigoare la ordine. La masă are să apară fiecare la

timpul anunțat și vai de acela, care vine mai târziu. Când petrecea odată Björnson cu familia sa în străinătate, au primit Erling Björnson și Filseth permisiunea să prânzească împreună cu el, dar cu condiția, să fie totdeauna punctual la masă.

»Odată«, povestește Filseth, »trecuse un sfert de oră peste timpul hotărât și vedeam prea bine, că e cutezat să intrăm; totuși am intrat. Mai bine n'am fi făcut-o, căci familia se așezase la masă. Cu noi au gătat-o repede: ni-s'a arătat ușa fără de milă și fără de pardon. Doamna B. a venit însă după noi în antreu și ne-a rugat, să ne întoarcem, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimica. Am făcut astfel și o observație a doamnei Carolina l-a înmouiat pe severul stăpân al casei. A doua oară știu că n'am să viu prea târziu la masă, la B. B.«

B. e tot așa de sensibil față de ata uri, precum poate fi atins plăcut de recunoașterea calităților sale. Când a scris Arne Garborg (un scriitor de seamă norvegian — Trad.) un articol festiv cu prilejul onomasticeii a 60 a lui B., în »Prezentul« (Samtiden), a plâns B. lacrimi de bucurie citind articolul și exclamând: »Garborg așa! Garborg așa! A scris ca să mă facă să plâng și și-a ajuns scopul«.

Casa lui B. e bogat împodobită cu sculpturi și picturi, partea cea mai mare cadouri. Firește, sânt reprezentați aproape toți artiștii norvegiani. Dintre străini sânt reprezentați cu tablouri C. M. Ross, Edelfelt și Krøyer. În odaia de locuit se află un portret mic, care reprezintă pe poetul norvegian Wergeland pe patul de moarte. B.

mai posedă un ulcior de cositor, care aparținea lui Wergeland.

B. nu e prieten al beuturilor spirituoase. Totuși, bea la prânz câte un păhar de vin roșu și — la festivități — câte un păhar de șampanie. Nici fumător nu e. Fumatul e permis în Aulestad numai într'o odăiță, despărțită de tot de celelalte odăi — odăiții acesteia li zice poetul: »coteț«. B. nu iubește nici jocul de cărți. Să joci cărți în societate și să beai grog (o beutură), însemnează după părerea lui B., să declari că ai falimentat. Pe lângă tot părul alb, B. e viol, trupește și sufletește. Odată l-a întrebat Filseth, cu ocazia jubileului de 50 de ani a apariției lui »Synnöve Solbakken«, dacă nu l vine greu să reprivească jumătatea de veac trecută. »O da«, l-a răspuns B., »dar foarte rar privesc înapoi. De cele mai multe ori mă uit la ce are să vină«.

Să dăm cuvântul unui critic francez temut, lui *Jules Lemaitre* și să vedem cum critică el opera lui B. Nu e lipsă de pietate, dacă dăm loc și criticii acestuia, care cearcă să privească activitatea literară a lui B. cu ochii raționalistului rece. Cu atât mai mare va fi dragostea noastră față de poetul și luptătorul mort.

Mozaicul acesta de citate și de observații fugitive îl încheiem cu observația, că în »Bibl. de popularizare« No 2 a apărut un studiu mai lung despre B. scris de criticul danez Georg Brandes — tot acolo nuvele țărănești și comedia în 2 acte: »Noul căsătorit« care poate fi jucată și de diletanții noștri. (Preț 30 bani).

E o comedie, în care se tractează cu multă finețe legătura între tinerii căsătoriți și părinții

Scrisori din București.

Lucrul manual în școli. — Școală de agricultură. — Logodnă princiară? — Regele Suediei în România. — Corespondenții din Budapesta.

București, 28 Aprilie.

În ultimul an, în școlile primare din România se dă o deosebită importanță învățării lucrului manual. Atât la țară cât și la orașe instruirea elevilor în această direcțiune se face cu multă stăruință și cu mult succes. La diferitele expoziții școlare, vizitatorul adeseori rămâne ulmit de măiestria, cu care diferite obiecte casnice sânt confecționate de elevi. Împletituri de răchită, coșulețe, pălării de pae, funduri de scaune și alte asemenea lucruri de folos sânt făcute supt conducerea învățătorilor, cu multă dragoste de elevi.

Cu ocazia ultimelor conferințe învățătoresci am vizitat expoziția de lucru manual deschisă în sala liceului Lazăr. E o adevărată comoară de lucruri folositoare, multe dintre ele, mai ales cusăturile executate de fetițe, toate cu motive naționale, te farmecă prin frumusețea și variația formelor. Cu aceste lucruri au fost expuse o serie de lucruri casnice confecționate de elevii școlilor primare din comunele apropiate de București, precum și uneltele necesare pentru confecționarea lor. Expoziția a atras atențiunea tuturor celor cari se interesează de progresul școlii și de îndrumarea ei pe căl practice. De fapt în actualele conferințe s'au și votat mai multe hotărâri în ce privește predarea lucrului manual pe o scară cât mai întinsă. Copiii, obișnuindu-se de mici cu ocupații practice, la alegerea carierei lor vor urma aceiași direcție. Și astfel se va da deja din școală tineretului încrederea spre meserii.

Am amintit într'una din scrisorile trecute despre înființarea unei noi școli de agricultură și inaugurarea localului ei. Această școală e situată în una din regiunile cele mai bogate ale câmpii și va servi de bună seamă cauza plugăritului nostru. Ea a fost înființată și înzestrată de un bogătaș, țaran și el, anume I. Marincu din comuna Polana Dolju, care are deja la activul său și alte fapte bune, ca zidirea unei biserici etc. La această inaugurare a asistat și d. Spiru Haret, ministrul instrucției însoțit fiind și de P. S. Sa Episcopul Ghenadie al Râmnicului. Cu această ocazie d. ministru a pronunțat un frumos discurs în care a vorbit despre solidaritatea ce trebuie să existe între proprietari și săteni, și între sătene însăși, pentru ca împreună să se ajute să ajungă la o stare mai bună ca cea de azi. D-nul

ministru a căutat să arate că e interesul însăși al proprietarilor ca pe moșiile lor să aibă săteni vâjjoși, înstăriți și luminași, tocmai pentru a putea ei însăși să scoată mai mult profit prin o agricultură sistematică. Apoi a arătat sătenilor că pentru înaintarea lor, e de nevoie ca mișcarea cooperativă care a dat deja așa de frumoase rezultate să meargă înainte și să se completeze prin obștiile de arendare, magazine de consum, etc. Vorbind despre fapta dlui Marincu d-se a urât ca faptele ca acestea să găsească încă și alți imitatori.

La această inaugurare au luat parte foarte mulți săteni, învățători, preoți și proprietari. A fost o serbare frumoasă cum ar fi de dorit să se vadă multe.

În unele cercuri circulă șvonul despre apropiata logodnă a A. S. R. Princesei Elisaveta a României. Iată telegramele, pe cari le publică »Dîmineața« relativ la aceste șvonuri:

Viena, 27 Aprilie.

Se comunică presei străine știri, după cari familia noastră regală și princiară ar fi în ajunul unui eveniment important.

Intr'adevăr o telegramă pe care am primit-o astă noapte confirmă versiunea că e vorba de o apropiată logodnă a princesei Elisabeta.

»Vossische-Zeitung« anunță că se dă ca sigur că, cu ocazia vizitei regelui Carol la Viena, se va hotărî logodna princesei Elisabeta, cu arhiducele Carol Frantz Ferdinand, fiul arhiducelui Frantz Ferdinand, adică cu viitorul moștenitor al tronului Austro Ungariei.

Inregistrăm această știre așa cum ni se comunică din străinătate, rămânând ca faptele s'o confirme.

Viena, 27 Aprilie. — Am căutat să obțin, încă din timpul nopții, informațiuni precise asupra versiunii logodnei princesei române Elisabeta cu arhiducele Carl Franz Ferdinand.

Adresându-mă în locuri competente mi s'a răspuns că versiunea este inexactă.

Am mai aflat că este vorba să se dea un comunicat oficial prin care să se desminte această versiune care circulă de câțiva timp.

Intr'adevăr comunicatul s'a și dat.

Desminterea aceasta quasi-oficială n'a apărut încă, dar va fi publicată, probabil chiar mâine de mai multe ziare vieneze.

Se va anunța că în cercurile Curței nu se știe nimic despre o apropiată logodnă a arhiducelui Carl Frantz-Ferdinand.

Țin să adaug însă că știrea vine dela persoane în măsură a și și demne de toată încrederea.

tinerel femei. Umorul din comedie e cu puțință să nu prindă la noi — având ceva strein, fiind noi mai sangvinici și mai vorbăreți decât persoanele principale ale comediei.

La »Minerva« a apărut trad. d-lui Ciotori: »Vesulul strengar« (prețul 1-50 cor).

Un număr, care se ocupa cu B. ca om și scriitor a apărut din »Lucașarul«, în 1907, Nr. 23 (12 Noembrie), în »Tribuna« am avut ocazie să vorbesc de două ori și eu despre B. — traducând totodată scene din drama »Peste puterile noastre«.

Articolul lui Jules Lemaitre despre B. este următorul:

»Domnul Bjönsterne Björnson (aceste două cuvinte însemnează *Frunte de urs, fiu de urs*) se laudă de fapt, că e urs. E un norvegian mult mai curat decât rivalul său, Ibsen. Separatist și puritan, a condus cu multă pietate trecutul din Bergen. Și Ibsen a fost director de teatru. Evident, noi n'avem în Paris impresarii de acest fel.

B. presupune oareșicum meritele sale. I-se pun în gură vorbele: »Eu sânt rege în regatul spiritului!«, și vorbele: »Sânt doi oameni în Europa, cari au geniu: eu și Ibsen, dacă admitem că

Ibsen are geniu«. B. a scris drame și poeme romantice și a fost un Victor Hugo al Norvegiei. A scris nuvele țărănești și edificatoare și a fost Gheorghe Sand-ul fiordurilor. Mai apoi, într'o bună dimineață, criticul danez Brandes, care are, pe lângă altele, specialitatea de a înfița polul în noutățile franceze și care se pare că joacă în Scandinavia un rol analog unei modiste în orașele noastre de provincie, a descoperit lui B. filosofia lui Taine. (?) Dintr'odată s'a făcut B. pozitivist, păstrând însă o notă spirituală și de sentimente puritane.

Astfel proced toți scriitorii de acolo.

Fie ei romantici, naturaliști, pozitivisti, revoluționari, operele lor ne dau impresia lucrului »văzut« — asta e sigur — și totuși, accentul lor ne este nou, în întregime. Cauza e că sânt totdeauna și pe lângă toate astea »religioși« și că noi nu mai sântem decât numai din curiozitate sau ca foc de artificiu.

Am văzut, dăunăzi, în »Teatrul liber«: »Un faliment«. În piesa aceasta puritanismul autorului nu cere alta decât mai multă cinste și iubire de adevăr în afacerile comerciale și în operațiunile financiare. Accentul luteran nu se simțește decât în rolul ficei celui falimentat. Dar »Mănușa« rela-

Este deci foarte posibil, ca cu toată această desmintere faptul să fie peste câțiva timp confirmat.

Astă-seară a sosit la Sinaia regele Gustav al Suediei. M. S. Regele Carol al României a întâmpinat pe augustul oaspe la Predeal. Deși această vizită nu are un caracter politic, pentru România ea are o deosebită importanță, căci dovedește odată mai mult raporturile amicale, cari există între curtea regală română și celelalte curți europene. Între Suedia și România au existat totdeauna relații amicale. În armata română adeseori au fost ofițeri suedezi trimiși anume ca să studieze organizarea acestei armate.

În trecut Moldovenii au dat ajutor suedezilor în luptele lor cu polonii. În oștirea regelui Carol XII a luptat viteazul căpitan Sandu Colțea. Acesta a și rămas câțiva timp în Suedia, până când, ajungându-l dorul de țară, au pornit cu toții înapoi. Se zice că viteazul căpitan ar fi zis atunci către suedezi, cari îl rugau să mai rămână: »Nu mai pot să stau la voi. Aici n'am biserică de legea mea, unde să mă pot închina și eu lui Dumnezeu«.

Presă din regat salută cu însuflețire această vizită, care nu poate decât să măgulească pe poporul românesc. De prisos să mai amintesc că primirea a fost cât se poate de călduroasă.

Noi românii din Ardeal în diferite rânduri am avut a ne plânge de știrile tendențioase strecurate de corespondenții iudeo-maghiari din Budapesta în ziarele din București. În ultimele zile am înregistrat telegramele tendențioase cu privire la pretinsul atentat în contra lui Burdea și cu privire la demonstrațiile dela Arad în contra vicarului Vasile Mangra. Intențiunea de a compromite partidul național român și instituțiunile culturale românești era evidentă.

Cât de bine sânt informați acești corespondenți se vede din recenta polemică ivită între »Minerva« și »Universul« pe chestia unui furt de telegrame. Tot ce se poate dovedi până acuma este că corespondentul din Budapesta al »Minervei« n'a fost în stare să controleze, dacă o știre anume ticluită din Nizza este adevărată sau nu. Ci prinzându-o, a publicat-o atât în »Minerva« cât și în »Budapesti Hirlap«. Iată cum s'au petrecut faptele:

»Universul«, spre a se convinge că în adevăr i-se fură un număr oarecare de telegrame, a scris corespondentului său dela Nizza să-i dea o telegramă, în care să vorbească despre o închipuită nenorocire întâmplată la concursul de aviațiune de acolo. Corespondentul a și trimis o telegramă, în care spunea că la acel concurs un balon

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeii separate, în oricare parte a Ardealului. În provincie la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă!

pentru că dela Székely și Réti fabricanți de mobile în Marosvásárhely,

s'ar fi ciocnit, cauzând moartea a 20 de aeronauți. Știrea a apărut nu se știe prin ce minune în aceeași zi și în »Minerva«. Firește »Universul« a arătat rostul știrea cu nenorocirea. De aici apoi o lungă ceartă între cele două ziare. »Minerva« pretinde că știrea a primit-o dela corespondentul său din Budapesta. Poate fi adevărată această informație. Dar cum rămâne cu acest corespondent, care în schimbul salariului de *una mie de lei pe lună*, nu este în stare să controleze o știre, ci o dă cu o ușurință condamnată?

Iată ce fel de oameni susțin ziarurile din București. Și aceștia au pretenția de a informa publicul bucureștian de mișcările noastre naționale. Nu ne mirăm că uneori în această privință publică adevărata prăpăstii.

Correspondent.

Campania electorală.

A doua zi după publicarea terminului alegerilor s'a și pornit terorismul administrativ unguresc, care e fără pereche în lumea întreagă. Din două cercuri am primit până acum știrea că organele administrației au împiedecat desfășurarea programului alor doi candidați români naționaliști.

În cercul Arpașului a fost oprită adunarea electorală a candidatului Dr. A. Vaida-Voevod, la Caransebeș adunarea electorală a dlui Dr. A. Vlad.

N'avem până acum detalii mai precise asupra motivelor-pretexle invocate de organele administrative. Cunoaștem însă trecutul și știm pe ce motive ridicule se opresc de obicei adunările noastre electorale.

Sântem însă convinși că apucăturile aceste ale autorităților vor fi un puternic imbold pentru alegătorii români de a se răsbuna crunt: votând cu toții pentru candidații partidului național-român.

Biroul partidului.

Biroul central electoral provoacă pe toți candidații de deputat ai partidului național, să comunice zilnic locul unde petrec, dlui Dr. Ștefan C. Pop în Arad (strada Fábrián nr. 7).

Politică de manăate.

Un cititor ne scrie următoarele:

»Am urmărit cu atențiune rapoartele zia-

a fi ironică în »moralitatea« sa și că emoționează profund în desvoltarea sa. Ideia este nepioasă iar drama e pioasă. O temă pozitivă tractată de un spirit plin de un misticism arzător. În concluzie se află negația supranaturalului, dar frica de supranatural este răspândită în întreg restul piesei. Subiectul piesei este de o nouă nevinoată și ne aduce pe dinaintea ochilor banalități de pe la jocurile noastre de bălci (cu Vasilache). Nu e aici vorba de vecinica poveste a adulterului său a banului, nici nu e un caz de conștiință sau de o căutare a unei reguli de viață din partea unui om. Nu e, în nici o privință o operă parisiacă și nici nu e digestivă, ca să o vezi după un dineu copios. Trebuie să o ascuți cu seriozitate și să consimți, dându-ți puțină osteneală. La urma urmelor, nu văd, de ce să nu fie dramele conștiinței religioase tot atât de tragice și de fecunde în emoții, precum sunt, spre pildă, dramele vieții conjugale, și pentru ce să nu fie frica de a pierde pe Dumnezeu un sentiment tot atât de vrednic de atenție, ca jalea de a pierde o prietină, nici pentru ce să fie pateticul acesta, mai de a doua mână, dacă pornește dintr'un interes intern, până când celalalt dintr'un interes de o zi. Pofta, neliniștea, teroarea, mila, speranța și disperarea, bucuria și suferința, toate acestea se găsesc, cred nu numai într'o intrigă oareșcare de ambiție sau de amor burghez, ci și într'o luptă internă cu Dumnezeu. Tot ce se poate răspunde, de sigur, în privința aceasta, e că teatrele pariziane ne-au familiarizat puținel de tot cu drame de genul acesta...

rului »Tribuna« despre campania electorală și, văzând multele știri contradictorii, am așteptat cu nerăbdare publicarea manifestului partidului național-român către alegători. În cele din urmă a apărut și acest manifest, dimpreună cu lista oficială a candidaților naționaliști.

Vă mărturisesc sincer că citind lista candidaților am rămas nedumirit. Nu m'am așteptat să văd candidați în toate cercurile românești, chiar și în cele în cari alegătorii sânt în minoritate, dar am așteptat ca partidul să pornească lupta electorală cel puțin în cercurile în cari majoritatea românească e covârșitoare.

În schimb am văzut însă că partidul a renunțat nu numai la cercuri în cari avem majorități considerabile și la alegerile trecute candidatul național a rămas în minoritate abia cu câteva voturi, — ci partidul a renunțat chiar și la un cerc în care la două alegeri trecute 1905 și 1906 am învins cu majoritate zdrobitoare.

Partidul național a renunțat la cercurile *Făget* (com. Caraș-Severie), *Năsăud* (com. Bistrița-Năsăud), *Lăpușul-unguresc* (com. Solnoc-Dobâca), *Aleșd* (Bihor), unde la alegerile trecute am avut candidați naționali, și a renunțat și la cercul *Sasca* (com. Caraș-Severin), unde candidatul național a reușit în două rânduri.

Cercurile aceste partidul național le ceadează, fără luptă, partidului guvernamental — dar în schimbul a ce fel de promisiuni?

Cred că e în interesul campaniei noastre electorale, ca cei chemați să explice motivele cari au îndemnat partidul să renunțe la cercurile de sus.

Vă rog în consecință să publicați aceste rânduri și vă exprim dinainte mulțumirile mele.

Primiți, vă rog etc...«

Adunări populare.

Beiuș. Măine Sâmbătă, d. Dr. V. Luca-ciu, candidatul cercului Beiuș, va pleca în cercul său însoțit de d. Dr. Mihali și alți membri ai comitetului central. Luni își va desfășura programul în Beiuș.

Cehul-Silvaniei. Duminecă își va desfășura programul în Băsești candidatul cercului dl Gheorghe Pop de Băsești. La adunare vor lua parte și Dr. Iuliu Maniu, Dr. A. Vaida și Dr. Ioan Erdeli.

Vintul-de-jos. Dl Maniu își urmează turneul prin comunele cercului și e primit pretutindeni cu extraordinară însuflețire. Invingerea e asigurată.

Arpaș. Invingerea candidatului Dr. A. Vaida-Voevod e sigură.

Candidatura la Sasca.

Din Caransebeș ni-se telegrafiază că d. Dr. Nicolae Ionescu și-a început turneul în cercul Sascei, unde a fost candidat cu program național.

Candidații guvernului în Solnoc-Dobâca.

Partidul guvernamental a publicat lista candidaților oficiali ai partidului în cercurile electorale de pe teritoriul comitatului Solnoc-Dobâca.

Sânt candidați în cercurile:

Dej: Desbordes Ernő.

Gherla: Mártonffy Márton.

Iclodul-mare: Montbach Imre.

Șic: baronul Inczédi Samu.

Beclean: contele Beihlen Pál.

Lăpușul unguresc (majoritate românească): Ilos-vay Lajos. Partidul național nu candidează pe nimeni.

Ileanda-Mare: partidul guvernamental nu candidează pe nimeni. Candidatul partidului național român e d. Dr. T. Mihali.

Audiența secretarului de stat Jeszenszky.

Majestatea Sa a primit azi în cursul audiențelor generale și pe Jeszenszky secretarul general pe lângă ministrul președinte. El i-a raportat monarhului despre starea actuală a campaniei electorale.

Candidații socialiștilor creștini.

Dupăcum am anunțat și noi, zilele trecute circulau știri despre o iminentă soluție a partidului creștin-social. Știrile acestea sânt acum desmintite în modul cel mai eclatant prin faptul că partidul și-a lansat candidații aseară. Conferința electorală a partidului a fost prezidată de însuși Glesswein, despre care se vestise că a părăsit partidul pentru a se reîntoarce la partidul clerical. Partidul creștin social a pus candidați în 34 de circumscripții.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 13 Maiu n. 1910.

— *Mangra păzit de poliție.* Din Oradea-Mare ni-se telefonează că tinerimea română din Oradea-Mare a voit să demonstreze împotriva părintelui Mangra, care avea să sosiască azi noapte, cu trenul dela 2 ore după miezul nopții.

Poliția, aflând despre demonstrațiile plănuită, a concentrat în gară și în jurul gării mari forțe polițiale, nepermițând nimănui să intre în gară fără legitimație. Astfel nici tinerii cari plănuseră demonstrația nu au putut intra în gară la sosirea trenului.

Părintele Mangra de altminteri nici n'a sosit cu trenul cu care era așteptat să sosiască, ci avizat despre demonstrațiile ce se plănuesc împotriva lui, și-a întrerupt călătoria.

În jurul reședinței vicariale stau zi și noapte mai mulți polițiști, pentru a împiedeca eventualele demonstrații ce s'ar încerca aici.

Seara târziu primim știrea că părintele Mangra a sosit la Oradea azi-noapte, coborându-se la gara dela Oradea-Velența, de unde a mers în trăsură închisă până la reședința sa, în societatea alor 2 agenți secreți...

— *Regina României și regele Suediei în Brașov.* Citim în »Gaz. Tran.«: În trecerea sa spre Sinaia regele Suediei a sosit cu trenul de Miercuri după amiază în gara Brașovului, unde a fost așteptat de regina Elisaveta a României, care venise în gara Brașovului dela Sinaia cu automobilul. Înălții oaspeți, cari s'au salutat foarte cordial, au stat o jumătate de oră în Brașov, plecând apoi cu automobilul spre Sinaia. În timpul acesta contesa Beldi, sora soției dlui vice-span conte Mikes, a fotografiat pe înălții oaspeți. Regele Suediei, care era însoțit de 4 domni, era îmbrăcat civil, iar regina Elisaveta în haine de doliu.

— *Logodna principesei Elisabeta a României:* »Voința Națională« din București publică următoarele rânduri: »Sântem autorizați a desminti categoric șvonul răspândit de »Wossische Zeitung« și produs de câteva ziare vieneze, privitor la

pretinsa logodnă a A. S. R. Principesei Elisabeta a României.

— **Cometa lui Halley.** La știrea de ieri adaug, că în 12 Mai dimineața, timpul fiind favorabil, am putut observa coada cometei pe o extensiune mult mai mare decât în ziua dinaintea. Deși foarte slabă am putut-o urmări cu siguranță până la 15 grade (de 30 de ori diametrul aparent al lunii) lungime; de aici încolo încă pe jumătate atâtă abia se putea presupune. Altcum capătul cozii e chiar imposibil de definit, fiindcă se perde pe încetul. Zorile sânt de asemenea ivite la răsărit încă la două ore, așa că și ele turbură fenomenul.

În ziua aceasta (12 Mai) cometa era la o distanță de 54 milioane klm., deci o lungime a cozii de 23 milioane klm. (distanța cometei din 19 Mai dela pământ) trebuie să corespundă în aceasta zi la o lungime aparentă de 25 grade. Din observarea făcută deci nu rezultă aceasta lungime, dar pentru aceea nu e nici exclusă, fiind capătul cozii așa de nedefinit. Atâta însă se poate spune, că partea, care eventual va ajunge până la pământ va fi extrem de fină, poate chiar neobservabilă.

Dacă în noaptea dintre 18 spre 19 Mai chiar pe la 12 ore se va putea observa ceva zăre provenind dela vârful cozii cometei, acesta va fi semnul cel mai sigur, că aceasta are lungimea de lipsă ca să ajungă nu numai până la pământ, ci și mai departe.

Firește însă, că dacă va fi slabă nu se va putea remarca nici având aceasta lungime. Seara zilei de 19 Mai după ce va fi înnoptat se poate să vedem la sfârșit ceva zăre prevenind dela vârful cozii cometei, iar în zilele următoare se va vedea tot mai bine, rămânând cometa pe cer în primele zile cu fiecare zi câte un ceas mai târziu după sfârșitul soarelui. Aceasta va fi perioada cea mai favorabilă de vizibilitate, după cum am mai pomenit.

I. Corbu.

— **Dela românii din America.** Societatea »Unirea« a românilor macedoneni din America și-a ținut la 19 Aprilie adunarea generală. Iată ce scrie »Românul din America« despre această adunare:

»A fost una dintre cele mai interesante adunări ale societăților bravilor români macedoneni. Pentru prima dată au eșit în public trei macedoneni Fărșeroși. Președintele G. Popescu a deschis adunarea. Secretarul Naum Popa Mihali vorbește despre viața școlară, despre societăți și viața socială. Nașu Popa-Nicolae Sdru, descrie viața nomadă a românilor și traiul lor. Descrie câncena luptă dein Coratoș cu antarii greci; declamează și o pozie patriotică. Tânărul Nișu Popescu, un conferențiar bun, descrie răscoala bulgarilor și grecilor și suferințele Macedo-românilor. Face cunoscut numărul victimelor și numele lor. Au mai vorbit d-nii: D. Ciufec, Pannaioti Tefugani, Vangheli Athanasescu și Banu Chendimenu.

— **Dela »Clubul român« din Viena** primim spre publicare următoarele informații: În seara de 5 Mai st. n. a avut loc în salonul restaurantului »Zum Magistrat«, în prezența persoanelor marcante din localitate, o convenire socială și literară a societății »Clubul Român«, datorită inițiativei dlui Gh. Vitencu, vicepreședintele societății. La această convenire d. Dr. Lazar Popoviciu a vorbit despre socialismul național și socialismul internațional, în raport cu cultura popoarelor. Cu multă plăcere s'a ascultat pe urmă citirea hazlii comedii în două acte »Țața Leanca

la Constanța«. Autorul acestei p'ese e d. Ioan Trofin.

La 1/15 Mai societatea va da o frumoasă serbare pentru sporirea fondului de ajutoare al societății »Clubul Român«, serbare pusă supt patronajul valorosului nostru român general Al. Lupu.

Din partea Academiei Române s'au trimis pentru biblioteca societății clubului mai multe volume, pentru care dar vă rugăm ca și d'oastră să fiți interpretul mulțumirilor noastre.

— **Două miliarde pentru sanatorii.** Din N. w. York se anunță că miliardarul Rokefeller a hotărât să institue un fond 2 jum. miliarde (500 milioane dolari) pentru construirea și întreținerea de sanatorii de tuberculoși.

Aceste stabilimente vor fi înființate pe teritoriul Rusiei.

— **Greșeli de tipare.** În »Bibliografia« din nrul 90 al ziarului nostru, în rindul 5 de jos în sus, s'a tipărit din greșeală »politica externă a Ungariei« în loc de »politica școlară a Ungariei«.

— **Un mucenic al științei.** În Djedah, la Marea Roșie, era director al lazaretului de ciumăți dela Abu-Sad, d-rul italian Cesare Zanghelo. A murit de ciumă, pe care a căpătat-o dissecând șoareci și sobolani morți de această boală. Tot de ciumă și tot în astfel de împrejurări au murit d-rul german Müller și d-rul portughez Pestana.

Acum câteva săptămâni a scris unui prieten că lucrarea îi merge foarte bine și că, în primăvara lui 1911 gândește să se întoarcă în țară. Zicea însă c'a disecat 700 de șoareci și guzganii și că va ajunge la încheierea însemnate, — dacă într'o zi nu-l va doborî ciuma.

— **Episcopul și sora de caritate.** La Vercelli, în Italia de nord, s'a celebrat săptămâna trecută jubileul de 50 de ani de episcopat, al episcopului Monsegnorul Valfré di Bonzo.

Multă lume un cardinal și șase episcopi au asistat la sărbătorirea bătrânului Valfré, care a primit o mulțime de daruri, între cari un poltr de aur, bătut cu pietre prețioase pe care l-a dăruit Papa împreună cu o scrisoare autografă.

Tot în acest timp, guvernul Italian a acordat o medalie de benemerență unei Surori de Caritate, *Suor Amadea*, care de mai bune de 60 de ani, nu a făcut decât să îngrijească și să supravegheze pe bolnavii din Spitalul din Vercelli.

Tot orașul Vercelli a sărbătorit cu multă dragoste pe *Suor Amadea*, iar episcopul, M. Valfré, cu mâna sa l-a agățat pe modesta sa haină de soră de Caritate, medalia pe care și a binemeritat-o.

În acele momente solemne, episcopul a povestit celor de față, un eveniment foarte dragălaș din lunga viață spitalicească a Sorei Amadea.

»Sânt mulți ani de atunci... *Suor Amadea* îngrijea într-unul din paturile spitalului de un tânăr, un soldat plin de foc și de entuziasm pentru cariera militară. Sora de Caritate, după ce a aflat ideile ce le avea soldatul, într'o zi, îi zise:

— »Dragul meu, lasă la o parte gloria militară și gândește-te la ceva mai frumos... Fă-te soldatul lui Cristos, și odată eu o să-ți sărut inelul episcopal».

»Soldatul, mișcat în suflet de vorbele sorei, când a eșit din spital, a lăsat armata, s'a făcut călugăr, apoi preot, a ajuns episcop mai întâi la Como și pe urmă... aici».

Era chiar actualul episcop, soldatul de pe atunci.

Suor Amadea a avut noroc să-i sărute inelul episcopal, iar episcopul, cu lacrimile în ochi și cu inimile tremurând de emoție, a ajutat pe modesta haină a Sorei. medalia lucitoare.

— **O tragedie în lumea mare.** Ni se scrie din Roma: Un fapt unic în felul său, o tragedie care a răpit Italiei două persoane marcante, s'a petrecut alaltăieri. Protagonistii acestei tragedii sânt: Guido Pompili, deputat, fost sub-secretar la Externe în ultimul cabinet Giolitti și soția sa dna Vittoria Aganoor-Pompili.

Pompili, un om de 56 de ani, cult, inteligent, bogat, un om a cărui carieră politică și diplomatică îl notase ca o persoană de care Italia ar fi avut nevoie în viitor, — fusese trimis în Cameră de electorii din Perugia și își îndeplinise cu onoare și cu cinste, atât pentru electorii săi cât și pentru patrie, mandatul său.

Acum nouă ani, Guido Pompili se căsătorise cu Vittoria Aganoor, o femeie de 36 de ani pe atunci, inteligința spirituală, una dintre cele mai bune poiete ale Italiei. Într'adevăr, revistele italiene, și mai ales revista »La Nuova Antologia« a publicat multe din poeziile sale, iar acum de curând, un alt volum de versuri văzuse lumina zilei »Nouve Liriche«, cari i-au mărit faima și i-au confirmat titlul de poetă italiană.

Iată pentru ce ziceau la începutul acestor rânduri, că în pierderea acestor două persoane, Italia pierde două ființe marcante.

Vittoria era bolnavă, și în ultimul timp, se supusese unei delicate și grele operațiuni de chirurgie ginecologică, soarta a voit ca șansele vindecării să fugă de Vittoria și după o săptămână de vaste încercări, poeta a murit, s'a tins senin ca un suflet nobil cum era dânsa.

Pierderea soției ssele, a sdruncinat puternic simțămintele delicate ale lui Guido Pompili, și a doua zi s'a dus în camera în care nevasta sa zăcea moartă de 12 oare și și a tras un glonț revolver în tâmpla dreaptă, expirând peste câteva minute.

Această tragedie, întâmplată în lumea mare, atât pentru neașteptata sa soluție cât și pentru dramatismul cu care s'a produs, a pus în mișcare nu numai Roma, dar toată Italia.

Ztarele, au scos ediții speciale, trimbând până departe tristele veste, Camera a arborat drapelul cernit, Regele a trimis condolențe și o coroană familiei, iar Regina, care cunoscuse și aprecia pe poietă și pe femeie, a trimis o scrisoare autografă familiei.

Ieri, Luni cele două corpuri, au fost transportate la cimitir, iar lumea care se strânsese pe stradele pe cari avea să treacă, au dat acestui trist convoi, impunerea și solemnitatea ce întovărășește totdeauna pe morții patriei.

Perugia, unde Pompili fuse născut și unde fusese deputat, ca un ultim omagiu pentru valorosul ei fiu, a arborat drapelul cernit pe primărie, iar consiliul comunal a trimis o delegație care a urmat pe jos cortejul funebru.

Și astfel, cum o dragoste puternică a putut să cucerească două suflete alese, o nenorocire a răpit aceste două suflete celor ce apreciau și stimau pe cei doi defuncți, iar Italia pierde două inteligențe și două ființe superioare.

— **Cutremur în Viena.** După cutremurele de pământ din America, alaltăieri cutremurul s'a simțit și în Viena și întreg Semmeringul. În Clogunitz izbuzile s'au simțit foarte puternic timp de 4-5 secunde. Toate ciasnornicele s'au oprit din mers, multe obiecte au căzut de pe pereți și tavanul caselor a crepat. Locuitorii au fugit înspăimântați din locuințe petrecând cea mai mare parte a nopții în liber.

— **Comoara unui cerșetor.** Un ziar din Augsburg a duce știrea că zilele acestea a murit acolo un cerșetor în etate de 67 de ani care trăia exclusiv din mila oamenilor. Când au pătruns în cocioaba lui au găsit ascunși supt vatra 8000 de florini, vre-o 7000 în aur și cam 15000 în bancnote ungurești, turcești, rusești și alte hârtii, restul era obligațiuni. Înainte de moarte arsesse hârtii de stat în valoare de 30000, dar aflându-se numărul lor, vor fi răscumpărate. Defunctul nu are pe nime și averea lui va trece în favoarea statului.

— **Conferința lui Peary în Budapesta.** Societatea geografică va ține în 20 Mai la 8 ore seara ședință extraordinară în sala cea mare dela »Vigadó«, când exploratorul Peary va desvolta o prelegere despre descoperirea polului Nord. Conferința va fi ținută în englezește și va fi însoțită de fotografii proiectate. Biletele de intrare costă dela 20 până la 5 coroane și se găsesc la biroul societății.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

— **Catastrofa unuia torpillor.** Din Londra vine știrea că torpillorului »Vili« pe când executa câteva manevre s'a scufundat deodată, căzând la o adâncime de 22 metri, fără să mai poată ieși la suprafață. Celelalte vase ale escadreii au lucrat o oră și jumătate ca să îl poată scoate. Acelaș vas înainte cu opt ani s'a mai scufundat odată tot pe timpul manevrelor, înecând 16 oameni din personal.

— **Aventura unui arhiduce.** Toate ziarurile scriu despre aventura arhiducelui Iosif Ferdinand, avută în drumul dela Salzburg la Linz. Venise din Salzburg cu automobilul și era singur. Pe drum s'a întâlnit cu un convoi de căruțe de țară încărcate, iar caii speriați începeau să svârle și amenințau să răstoarne trăsurile în șanț. Arhiducele a micșorat viteza automobilului dar nu s'a oprit; dar vezi caii dracului n'au vrut să înțeleagă, ci se ridicau în două picioare și sforăiau pe nări. Atunci surugiul s'a sculat în picioare și învărtind harapanicul a trântit o injură de să-nghete apa. »Cum te cheamă« zise arhiducele oprindu-se în loc. »Ca an vară« răspunse acesta isbindu-l între ochi, și pe aici drumul. Arhiducele s'a șters cu mâneca și privind pe urma lui a întrebat de ceilalți cărauși, că cum îi cheamă.

»Vino-n coace«, răspunseră aceștia și-și văzură de drum. Arhiducele a sărit în automobil și a alergat după geandarmi, să caute surugiul ce bătuse în drumul mare pe un străin ce n'avea scris în frunte că-i neam de domn.

— **Catastrofa aeronanților americani.** În numărul de ieri am amintit despre prăbușirea unui dirigibil, care plecase din Glasgow. Despre catastrofa primim ulterior următoarele amănute. Dirigibilul a căzut aproape de Glasgow și aeronanții au fost găsiți în nesimțire, pe urmă l-au dus la spital. Clubul aeronautic crede că nenorocirea a fost cauzată prin faptul că balonul se ridicase mai sus ca oricare până aci. Directorul avea cu sine pe un actor, prieten al său și însoțit astrolog. Amândoi voiau ca dela câteva mil de metri peste suprafața pământului se stu dieze cometa Halley.

— **Teatrul de varietăți din Arad.** Cu închiderea stagiunii teatrului, care va avea loc Luni se va deschide un teatru de varietăți în localul otelului Central din Arad. Luni la ceasurile 10 seara va avea loc prima reprezentație cu un bogat program de paisprezece puncte dintre cele mai variate.

Artiștii, puteri de forță, sânt recrutați dintre membrii teatrului din Budapesta și se făgăduiește o seară de petrecere splendidă.

— **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Cisnădiei Nr. 30, Telefon 172. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea să execută pentru oficeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverenzilor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

— **La Librăria »Tribuna« și Librăria Diecezană din Arad se află de vânzare ilustratela balul costumat din Arad. Prețul 50 fileri bucata.**

— **Pentru 60 de fileri, poți pregăti ușor acasă 2 litri licheruri Alasch sau Anisette, Benedictin, Chiar treuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Rosa, Vanilie, Silvoriim, Rachiu de drojdii și Rom.** 10 doze în prețul de 6 coroane, cu modul de pregătire expediază franco. Burger Frigyes, farmacist în Cluj—Kolozsvar.

Cronica socială și artistică.

Concert în Pecica. Ni se scrie: Tinerimea română d'aici în frunte cu învățătorul P. Russu, a aranjat în 2 Mai a. c. un frumos concert, la care deși toată ziua a plouat, a luat parte un considerabil număr de oaspeți; cu drept cuvânt

se poate afirma că atâta mulțime n'a fost nici când adunată la asemenea ocazie. Inteligența noastră a arătat că știe prețui arta și cultura românească. Stăinii nu ne-au dat nici ei uitării: au venit mulți ca să vadă ce știu românii face, dar sigur numai cu bune impresiuni s'au depărtat dela această petrecere impozantă.

Țeranii noștri ca și de alte, ori, au fost într'un număr frumos.

Punctele din program au succes minunat; diletanții s'au achitat cu succes de rolurile incredințate. Merită laudă în deosebi domnișoarele Silvia și Eugenia Moldovan, fiicele harnicului inv. Efreim Moldovan și d-șoarele Anicuța Dragoș, Catița Ugliș, Silvia Tașcă și Florița Tămășdan.

Frenetic aplaudat a fost dl P. Ugliș inv., care a fost sufletul concertului, și care cu precizie de adevărat actor s'a achitat de rolul său. Merită laudă încă d-nii: A. Ioanoviciu, N. Barbu, S. Trifu, I. Tașcă și G. Popu, cari foarte frumos și nimerit au debutat.

După concert a urmat dans. Costumul național n'a lipsit. Străinii cu ochii admiratori priveau aceste porturi pitorești. Frumos îmbrăcate au fost d-șoarele: Silvia Moldovan, Femița Moldovan, Catița Ugliș, Anica Dragoș, Silvia Tașcă. Emilia Jorz (port din Secusig) Vioara Dehelean (port de pe luncă). Floare Picu, Florița Tămășdan; apoi damele Silvia Russu (port din Șuștra). Agra Luțai etc. cărora le-au șezut admirabil portul românesc. Fast-au'atâtea doamne, a căror notițe mi a scăpat, apoi multe vioae fete și feciori de țeran, iar domnișoare au fost următoarele: Valeria Budo (Nădlac), Ana Barbu, Natalia Ciorogar, Elvira Coloja, Ana Dragoș, Vioara Dehelean (Lunca), Catița Hertig, Aurelia Iriș, Tincea Ioanoviciu (Timișoara), Emilia Jorz (Lecusigi). Catița Latinca, Elza Latinca, Silvia Moldovan, Femița Moldovan, Flora Pacu, Ețica Rațu, Elița Rotar, Iuliana Rotar, Felicia Tămășdan, Flora Tămășdan, Silvia Tașcă, Vioara Ursu (Curtici). Catița Ugliș (Brașov), etc. Animata petrecere s'a finit abia în zorile dimineții.

Coresp.

ECONOMIE.

Plata grânelor din Aradul-Nou

9 Maiu 1910.

S'a vândut azi:

grâu 300 mm.	10.80—	11.30
orș mm.	6.10—	—
ovăș mm.	6.50—	—
secară mm.	7.60—	—
păpușoi 400 mm.	5.30—	5.40

Prețurile sânt socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 6 Maiu 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Oriz nou

De Tisa — — — — —	26 K. 90
Din comitatul Aibel — —	27 » 05
De Pesta — — — — —	26 » 80
Bănățanesc — — — — —	26 » 40
De Bacica — — — — —	26 » 40
Secară de calitate I. — —	16 » 80
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75
Ovăș de calitate I. — — —	14 » 90
Ocurruz — — — — —	11 » 70

Poșta Redacției.

— *Mai multora.* Mulțumite publice nu publicăm decât la partea taxabilă a folii.

Posta Administrației.

Teodor Stoianoviciu. Torac. Am primit 6 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Redactor responsabil: Iullu Glurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Lahmann, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depărtare dela Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (bei Wien):

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului.

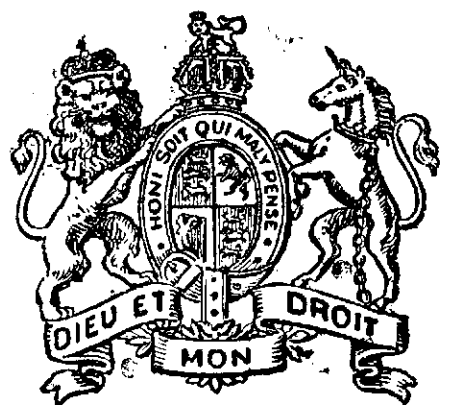
Dr. Marius Sturza.

Josif Drăgan

croitorie domnească de moda engleză la

Oradea-mare — Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1.

(Lângă prăvălia Czillér).

Cea mai avantajoasă sursă de cumpărat haine pentru publicul din Oradea-mare, comit. Bihorului și din comitatele vecine. Haine în rate avantajoase aranjate ca în străinătate. Executare specializată. Specialități de materii engleze, scoțiene și din țară după cartea de modă și gust. Mare asortiment de veste moderne. Comandele se execută prompt și conștiințios.

SZTOJKALÉ

LUGOS SÓS SAVANYÚVIZ

apă minerală de Sotăș contra răgușeli, tusei și guturaiului. Remediul special pentru boli de zahăr.

Kardos Miklós, reprezentant și vânzător en gros pentru — ARAD. — Telefon: 647

Se găsește la firma Daniel Lajos » 98

Dür Kocsárd » 130

Éles Armin » 44

Färber Lajos și fratele » 311

Nagy Farkas » 262

Fejér Gyula » 75

Hoffmann Ottó » 598

Crienfeld Ignácz și alți. De asemenea în orice cafenea și cârciumă mai bună.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **comptabil** la institutul de credit și economii „Zlăgăreana” societate pe acții în Zlatna (Zlatna, cottul Alba-inferioară), se publică prin această concurs cu termen de 25 Mai n. 1910.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual C 1200.— în rate lunare anticipative;

b) Tantiema statutară.

Dela reflectanți se recere:

a) să dovedească că au absolvat cu succes bun, vre-o școală comercială;

b) să poșeadă în vorbire și scriere limba română și maghiară;

c) să au oareș-care rutină deja în afacerile de bancă.

După un an de probă alesul va fi aplicat definitiv în serviciul băncii, pe când i-se pune în vedere și ameliorarea salariului în conformitate cu zelul și dibăcia dovedită.

Postul e de a se ocupa imediat.

Zlatna, 4 Mai st. n. 1910.

Direcțiunea.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

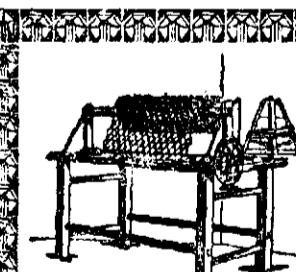
Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru impletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

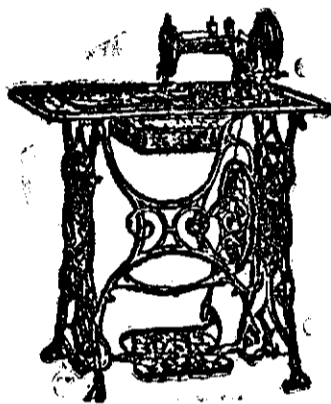
Anunț.

O văduvă de 32 ani,

într-o comună fruntașă din Bănat, cu drept de cărcimărit și ducăan caut un bărbat pricepător în ale cărcimăritului și neguțătoriei; să fie român gr.-or. dar să nu fie bețiv și cartosar (cărțaș). — Scrisorile să se adreseze la administrația acestei foi supt adresa Văduva.

STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Gramofone și Patefoane veritabile, precum și de cele fără diaphazon. Telefon nr. 459. — Preț curent gratuit. —

Are magazin de mașini de cusut PFAFF de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4.—.

100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.

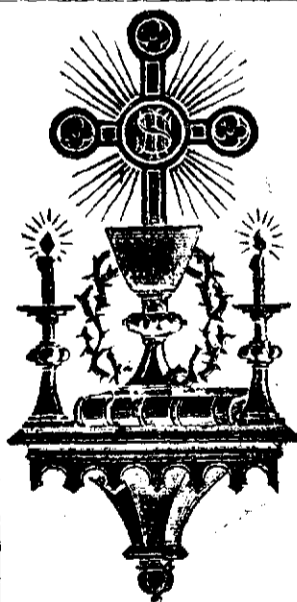
100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare neguțător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrici, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

IOSEF JIKELI

SIBIU, str. Cisnădiei Nr. 47.

Telefon Nr. 190.

neguțătorie pentru articlile de sticlă, porcelan și metal; farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi, oglinzi figle de sticlă.

Recomandă scule bisericești:

Cupă și vas de botez; Potire argintate pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de perete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar; Candelabre.

leftin de tot: Candelabru aurit, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—

— La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

Prăvălie nouă de ghete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

În colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér.)

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc neexcepționabil și cu prețuri moderate ghetă americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și ghetă orthopedice conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote) pentru vânători și pentru călărit. — La comanda din provincie este de ajuns trimiterea unei ghetă folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincție stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA · Gyulafehérvár · Széchenyi-u. (lingă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

In atențiunea damelor!

S'a isprăvit cu fața urâtă!
Alifa americană contra petelor.

E cel mai bun, dur și nesticăcios remediu contra petelor, a phitiriadisului și a tuturor necurățiilor din față. E singurul remediu neîntrecut încă, recomandat de mai multe celebrități medicale, pentru curățirea de pe, phitiriadis și ephelides. In străinătate se expoartă en-gros.

Un borcan costă 2 cor. și porto postal 20 fleri.

Se găsește exclusiv la **Molnár János** — Farmacie la Duhul Sfânt în — inventator și fabricant: Szombathely, Főter 42 Tr.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.
 Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
 Filiale: **Déva, Nagyvárad.**

ZOMBOR SANDOR ortoped și fabricant de instrumente medicale.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni medici, că am deschis în **Oradea-mare—Nagyvárad Uri utca nr. 26,** un atelier pentru instrumente medicale,

conform cerințelor moderne de azi, unde se pregătesc tot-felul de instrumente specialiste și alte mașini de bransa aceasta și primese și repararea, - ascuțirea, lustruirea și nichelarea acestora. — Pregătesc după cel mai nou sistem aranjamente de spital, mese pentru

operație și pentru examinare, du'apuri pentru instrumente speciale și de legat, precum și membre artificiale mașini orthopede pentru umblat și pentru îndreptarea corpului, etc. corsete artificiale ș. a. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. —

— Tot-felul de pâine bună de cartofi din Brașov. —

TENTESCH VILMOS JÁNOS brutărie și pregătitor de alimente.
 :- Brașov—Brassó, Közép u. 23. (Ó-Brassó). :-

Gustuoasă	Specialități de prăjituri: pesmet (biscuit) de ovăs și grâu pentru sănătate, pâine lată pentru diabeți, pâine de ovăs pentru reconvașenți, pâine Graham, prăjituri cu nuci Graham, pâine de nuci Graham, pesmet (zwiebak) de nuci Graham, pesmet (zwiebac) de slad de nuci Graham, pâine fină și dură Graham pentru anemici — și suferinzi de stomach și pentru nutirea pruncilor. — Cafea-caramel-cereale poame, extracte de nucă (unt de nucă).	Nutritoare.
Ușoară de mistuit.	Distins la expoziția internațională a brutarilor în anul 1907, din Budapesta cu medalia de aur și la expoziția internațională de igienă din Paris cu medalie de aur și cu dipl. de on. Catalog gratuit.	Producătoare de sânge.

Specialități de prăjituri și pesmet (zwieback) de Brașov.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 26.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăuta cunoștința on. public, că mi-am deschis **nou atelier de fotografiat** în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după cerințele timpului modern, provăzat cu cele mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — In atelier se pregătesc fotografii protalbin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint-brom. — Reccomand în deosebi specialele mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicol'ară am fost distins cu medalia de aur. — De altcum pregătesc și tablouri, grupe etc. In execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în dumineci și sârbători.

Cu deoseb'tă stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

CIRCUL Frații VILLAND ARAD
 Piața Béla,

va sosi cu un tren special **Sâmbătă** în **14 Mai** și-și va ține

reprezentăție de deschidere

cu un bogat program de gală.

Duminică 15 și Luni 16 Mai

câte

2 reprezentații 2

In zi de sârbătoare se dau reprezentații

după amiazi la **4** și seara la **8.**

Marti în 17, mare reprezentație d. adio.

Bilete se pot cumpăra înainte la magazinul de papetărie

BLOCH. H.

Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

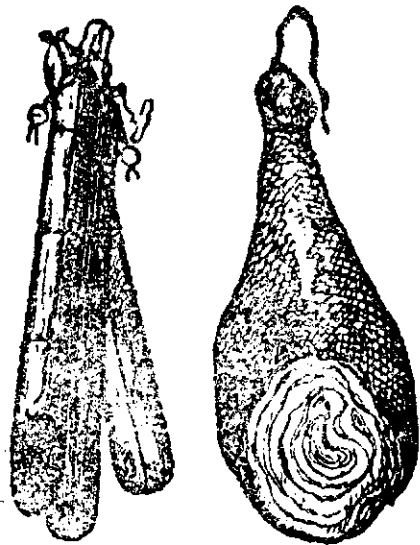
către fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere
electrică (fond. în a. 1879) a lui

ÁSZLOCKY TESTVÉREK

CLUJ — KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri:

riser	—	—	Cârnați șuncă	—	—	Galantin de mai	—
vinolin	—	—	Rollui-șuncă	—	—	Mosaic	—
șuncă	—	—	Rusesc	—	—	Picior amplat	—
șuncă de carne	—	—	Rollut rusesc	—	—	Mortadella	—
șuncă cu măieș	—	—	Paranen	—	—	Götba	—
Cârnați p. vânători	—	—	Măieș rece	—	—	Mensel	—
Cârnaț cu sl. p. vânăt.	—	—	Caș rece de măieș	—	—	Caș de limbă	—
Salamă de vară	—	—	Pastete de mai	—	—	Sângerete cu slănină.	—
Pastete de sânge	—	—	Rollui de pept	—	—	Limbă umplută	—
Caș de porc I	—	—	cu felurite umflături ș.a.	—	—	Rollui de carne	—
Caș de porc II	—	—	cu sânge, mai, limbă.	—	—	Galantin de vițel	—
Caș de urechi	—	—	Tortă de carne	—	—	Pastete de ciuperci	—
Cartaboș negru	—	—	Cracovean	—	—	Pastete de mai de gîscă.	—

Comandele, atât cele din pro-
vință cât și cele din loc, se
execută prompt și în calitate
neexceptionabilă.

Recomandăm preparate pro-
prietă, precum și șuncă de Cașovia
și Praga, carne fină, slănină
albă, afumată, ardeiată, fiartă și
pentru unsoare și unsoare proas-
petă de porc.

Cârnuri proaspete, ș. a.
carne de vită, de vițel mare și
sugător zilnic carne de porc
și de miel dimineața dela orele
6—1 și d. a. dela, 3—8^{1/2}.

Urmașul lui P. SORS
FRANZ AGNICSEK
Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.
Iși recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de
trăsuri și curelărie
pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la
trăsuri noi și vechi se efeptuiesc repede și prompt.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:
SCHMEREK & SZABÓ
Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.
Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articlii tehnici. Filtele magnetice. Unsoari. Material
de condensatoare. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Calendar de noroc pe 1910.

Alegeți grabnic numerii cari cad de ziua nașterii sau onomasticele D-voastră, căci norocul unei clipe a adus multora bogăție și bunăstare.

Januarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Novembrie	Decembrie
1 2102	1 79229	1 67801	1 39187	1 45906	1 52224	1 4489	1 95861	1 55393	1 64772	1 9994	1 95871
2 13957	2 22611	2 3108	2 90643	2 52117	2 19507	2 11191	2 6940	2 64833	2 52255	2 11130	2 91620
3 9928	3 38706	3 22615	3 78852	3 2123	3 2130	3 69229	3 93465	3 9917	3 24836	3 39128	3 94813
4 11161	4 46575	4 92611	4 67824	4 16013	4 11104	4 52214	4 22671	4 13964	4 19429	4 92854	4 7901
5 7902	5 16033	5 75806	5 55352	5 37978	5 39137	5 91211	5 19497	5 90627	5 2223	5 108720	5 79044
6 16003	6 24659	6 6777	6 22458	6 51686	6 16009	6 74918	6 24669	6 79368	6 19024	6 45923	6 39135
7 39105	7 19437	7 17858	7 19503	7 39197	7 90092	7 90616	7 9936	7 20217	7 4488	7 95859	7 22472
8 45912	8 91219	8 23451	8 18355	8 65812	8 75822	8 38642	8 55506	8 74960	8 11193	8 45996	8 19130
9 33303	9 75803	9 16594	9 24667	9 74905	9 23925	9 19438	9 3141	9 11132	9 52436	9 7916	9 45979
10 19127	10 168722	10 33312	10 4476	10 22617	10 66744	10 6797	10 13989	10 65903	10 63913	10 51694	10 65919
11 22456	11 74971	11 3505	11 11154	11 18811	11 64732	11 2255	11 24926	11 6414	11 52231	11 75850	11 64726
12 17354	12 90620	12 11127	12 64826	12 55504	12 24636	12 45984	12 17374	12 11166	12 2815	12 92836	12 79364
13 3105	13 24929	13 4360	13 90614	13 33124	13 52238	13 37106	13 7921	13 79232	13 13196	13 19503	13 78877
14 9902	14 22613	14 19408	14 107550	14 41479	14 69904	14 63920	14 55584	14 35845	14 33121	14 6796	14 69028
15 16011	15 78967	15 24930	15 75824	15 66670	15 19532	15 53831	15 78963	15 52130	15 52226	15 16005	15 24775
16 13198	16 69020	16 92438	16 39200	16 90921	16 74909	16 69248	16 91622	16 23422	16 33407	16 51092	16 19141
17 66700	17 4477	17 79355	17 2901	17 95876	17 2207	17 79358	17 64850	17 19139	17 79035	17 91222	17 18336
18 55209	18 10016	18 67805	18 10031	18 92877	18 13187	18 94822	18 9901	18 17371	18 85856	18 22631	18 78884
19 52280	19 2202	19 33464	19 45905	19 13999	19 9407	19 74963	19 52827	19 2903	19 66745	19 91616	19 92882
20 90608	20 66709	20 24947	20 78986	20 2111	20 67821	20 24684	20 94805	20 33481	20 19470	20 74924	20 74928
21 74912	21 7903	21 39111	21 9454	21 34962	21 5560	21 9911	21 46568	21 78889	21 17366	21 39122	21 39158
22 92427	22 65936	22 92853	22 34946	22 52237	22 16008	22 22620	22 2278	22 90940	22 38727	22 9462	22 33391
23 18392	23 2155	23 107528	23 18307	23 91601	23 79367	23 52149	23 35820	23 64847	23 79030	23 38721	23 74915
24 23405	24 11107	24 74930	24 13978	24 74993	24 93453	24 34955	24 16097	24 9460	24 52137	24 13982	24 92880
25 24927	25 63903	25 9952	25 24693	25 4367	25 64711	25 2128	25 90605	25 13983	25 22603	25 90457	25 79047
26 19405	26 13969	26 16017	26 20203	26 38602	26 52402	26 22493	26 23901	26 2296	26 37996	26 79049	26 23409
27 22610	27 2147	27 24942	27 9998	27 33107	27 6794	27 17875	27 19454	27 55533	27 107535	27 92892	27 90461
28 18304	28 53829	28 52217	28 11198	28 52209	28 74932	28 46554	28 29190	28 75840	28 90466	28 9935	28 24666
29 3533		29 25802	29 51687	29 79050	29 95868	29 33425	29 4390	29 92476	29 23477	29 49518	29 10402
30 2107		30 23904	30 38662	30 74941	30 107541	30 41487	30 78955	30 46563	30 91606	30 38639	30 9916
31 13994		31 52101	31 9987	31 9987		31 3536	31 95852	31 65908	31 65908		31 95773

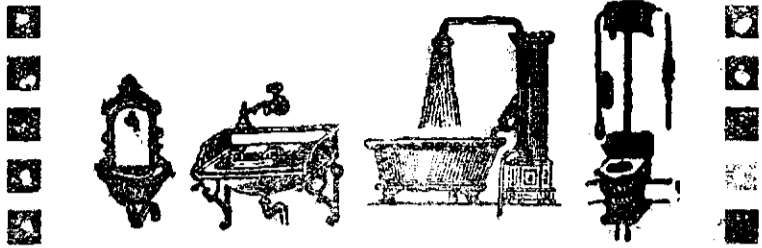
Tragerea clasei întâi a lotăriei de stat XXVI reg. ungurești, va avea loc în 19—21 Maiu 1910.

Prețurile lozurilor clasei întâi sunt: Intreg 12 C., Jumătate 6 C., Sfert 3 C., Optime 1.50 Cor.
Trimiterea lozurilor se face după administrarea prețului sau contra-ramburs.
la dispoziție. Celor interesați, după ori-ce tragere se vor trimite listele oficiale.
Numerii de mai sus se găsesc exclusiv numai la

Cecuri de poștă pentru plătire gratuită fi stau p. t. clientele
Banca GAEDICKE, BUDAPESTA
str. Kossuth-Lajos 11.

BERNACSIK JOZSEF

căldărar și specialist pentru apaducte

Primește orice lucrări și reparații din acest ram, atât hărăgărie cât și apaducte. Recomandă atenții publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra înghețului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemănătoare, cari se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil ori-unde. Am fost aplicat 10 ani ca primul monter la apaductul orașenesc din Oradea mare.

SENZAȚIE!

Marele magazin de modă

aranjat după modelul orașelor mondiale

a lui

Püspöky Miklós

Kolozsvár, Mátyás király-tér 20.

(In propria casă, edificată pentru acest scop).

== Secții deosebite. ==

Modă bărbătească | Modă pentru copii

Modă pentru femei | Trusouri.

Rufărie, Pânze, Albituri.

Pentru atelierul meu de împletit ciorapi, primesc orice comande.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Reispergasse Nr. 7-9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparații și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

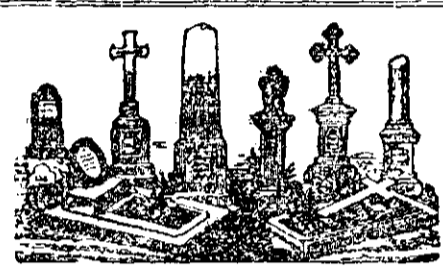
Se află în depozit tot-felul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

RICHTER și ZEPENEU

BISERICA-ALBĂ
— Szászky-ut 112. —

pietrari

— VÂRȘET —
Ferencz József-tér 23.

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

MONUMENTE MORMÂNTALE

de granit negru șvedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din pietrăria proprie tot felul de lucrări de bransa pietrăriei! Depozit de pietrii de hotare.

Prima fabrică de calapoade și calupe

== (Első kolozsvári kaptafa és sámfagyár) ==

:- Cluj-Kolozsvár, Kis Szamos-u. Nr. 5. :-

Recomandă **calapoade** și **calupe foarte bune**, pregătite din lemn excelent uscat, pe care se pune un pond deosebit.

Comandele din ::
provință se execută
pe lângă rambursă
prompt și cu prețurile cele mai ieftine.
erviciu excelent.

LIMONATA KRISTÁLY

se poate purta în buzunar,
e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. - Face bune servicii în excursii la șporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește — — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTESZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.